

epingen der
de Psalmen
lon gangbare
a de gewijde
sche beelden
baarde waar
en stuk pole-
best bewaren
an der onde
ij de Cheru-
p eene zeer
akt van ele-
ontleend. Zij
leuwen gees-
an Prof. Vis-
nenschappelijke
iedt, kan ik
em niet als
ren van zeer
briek, welke
ft gezet, niet
oor dijkbreuk
reeds voelen.
idere rubriek
awing", dat
en „het éene
verleide in-
ik van het
u een groot-
HEPP.
e citaten zijn
S.

roeve dagen.
eden. Overal
u te passen
aar voorbeel-
zan Heinrich
ndustriepeda-
akt van het
lle aandacht
van dat kind
por het plat-
er het stads-
ekind de in-
ten kinderen
in een eigen-
afzonderlijke
hebben. Aan
aar hetzelfde
pzicht teleür-
de leidende
g.
op het effect
e zal leeren.
de school in
eischen van
an Juni 1871
vak voor de
haar getracht
nd het onder-
t hoofd werl-
t onderwijzer
hun de ver-
hun de be-
r onderwijzer
in den tuin
t ieder kind
tandig te be-
in het eerst,
nenige streek
rwijsers met
or de ouders
teld.
ur en ouder
Zoo spreekt
sel over ver-
d tot vijftien
lijk het nood-
regeling van
houden met
nd. De voor-
roepen dan
e plaatselijke
rgers van de
oelmatige in-
toet opleiden
oet de school
straks wacht.
n oorlog een
k Nederland
kten houden.
gehoord. Als

de leerplicht wordt uitgebreid, zal men niet een-
voudig kunnen volstaan met het zevende leerjaar
een vervolgstuk te maken van het zesde. De eisch
der differentieering zal zich daar laten gelden.
Gelukt het aan de school, hier in de practisch ge-
voelde behoeften te voorzien, dan kan dat zevende
leerjaar rijke winsten afwerpen.

Aan de onderwijzers zullen hierdoor hogere
eischen gesteld worden. In de laatste aflevering
van „Paed. Studien" verwijt Prof. Gunning aan
de school niets minder dan levensvervreemding.
Hij hoopt, dat de onderwijzers maar spoedig klaar
zullen zien, dat de school ver van het leven
vervreemd is, dat de meest onaangevochten daar
geldende opvattingen en usances dikwijls alleen
op traditie berusten en met andere dan school-
oogen bezien een koddigen indruk maken. Dan
zullen zij vanzelf ook andere leervormen toelaten
dan die hun door hun routine dierbaar zijn ge-
worden.

De verbetering in dezen wachte men niet van
hoven af. Op de bureaux drijft men onwillekeurig
in de richting van de eenheidsschool. Het rijke
leven is zoo moeilijk onder de wet te houden.
Daarom moet de school vrij gemaakt worden van
heel wat, waardoor ze in haar aanpassing op het
leven wordt belemmerd. Dan kunnen er verschil-
lende typen van scholen ontstaan, die passen op
de verschillende vormen van het rijke leven in
stad en dorp, bij land- en tuinbouw, bij handel
en nijverheid. Dan beantwoordt de school de vragen,
die in de kinderharten nu reeds leven en die het
volgende leven ze zal stellen.

Gr. G. MEIMA.

PERS-SCHOUW.

De Wisse's mystiek en de belijdenis.

Dr Kraan, zijn reeds geciteerde artikelen vervol-
gende, merkt thans op:

De katechismus zegt, dat om in den eenigen troost
te leven en te sterven, kennis van ellende, verlossing en
dankbaarheid noodzakelijk is. Maar De Wisse vindt
dit niet voldoende en maakt er van, dat wij moeten
krijgen beleving, ervaring, beleving van de kennis
van ellende, verlossing en dankbaarheid. (de droefheid
naar God, blz. 5); niet alleen dus kennis, maar bevin-
ding van kennis, wat wezenlijk iets anders is.

Blijkt blz. 6 verstaat De Wisse onder deze bevin-
ding van kennis het volgende. Een mensch weet eerst
alleen verstandelijk van God, zonde, verlossing (ken-
nis); maar wanneer hij later met deze kennis, die hij
reeds in zich om draagt, werkzaam wordt, is dit de
bevinding van de kennis. De mensch wordt dus volgens
De Wisse, door de wedergeboorte niet werkzaam ge-
maakt met het Woord zelf, maar met dingen, die hij
reeds omdroeg in zijn eigen ziel.

Doch hiertegen rijzen ernstige bezwaren.
Vooreerst ontleent men aan de kennis den geeste-
lijken klank, dien zij in de belijdenis en in de Schrift
heeft. De natuurlijke mensch verstaat niet de dingen,
die des Geestes Gods zijn. Ze zijn hem dwaasheid. Hij
heeft er in den diepen zin van het Woord helemaal
geen kennis of verstand van. Niet alleen het wat, maar
ook het dat (blz. 6) kent hij niet. Het is verborgen voor
zijn oog.

Voorts zal De Wisse moeilijk uit de Schrift bewijzen
kunnen, dat de Heilige Geest ons werkzaam maakt met
onze vroegere zoogenaamde verstandelijke kennis van
het Woord en niet met den inhoud van het Woord zelf.
De werkzaamheid van den Heiligen Geest is juist om-
gekeerd, om de aansluiting van ons bewustzijn aan de
Schrift zoo rechtstreeks en onmiddellijk mogelijk te
maken, en Hij plaatst er niets tusschen van wat De
Wisse hier verzoekt.

Ten derde wordt ook het begrip „ervaring" van zijn
schriftuurlijken inhoud beroofd. De schriftuurlijke
ervaring is niet dat wij ideeën die in ons hoofd rond-
zwerven, waar gaan vinden, maar dat wij in de wer-
kelijkheid en in de praktijk van het leven zien, opmer-
ken, proefondervindelijk beleven, de waarheid en ook
de waarde van de beloften des Heeren. Dan ondervin-
den wij, dat wat Hij gesproken heeft, waarheid is.

Trouwens, de bevinding van De Wisse is niet alleen
niet schriftuurlijk, maar in strikten zin ook niet reli-
gieus meer. Want religie is altijd een verhouding tus-
schen God en den mensch. En religieuze ervaring is
dan ook, dat er op een bijzondere wijze een verhouding
is tusschen God, Zijn Woord, Zijn beloften, en mijn
ziel. Maar de ervaring van De Wisse is, dat er ver-
houding komt tusschen mij en wat er later in mijn eigen
ziel is ingekomen. Het religieuze, de verhouding tus-
schen God en mensch, is er uit en het is zuiver men-
schelijk ziele spel.

En om maar niet meer te noemen, het is duidelijk,
dat De Wisse van den katechismus maakt wat deze
nimmer heeft gezegd. Vele malen beter dan de eerst-
beginnende katechisant, weet De Wisse, dat de kate-
chismus kortweg van kennis en niet van bevinding van
kennis spreekt. Wil hij toch een anderen heilsweg
voordragen — de vrijheid is hem hiertoe gelaten, al
zal hij wel hebben toe te zien, hoe hij deze vrijheid ge-
bruikt. Maar beslist ongeoorloofd is het, zijn eigen af-
wijkende denkbeelden min of meer in het gewaad der
belijdenis hinnen te voeren. Het is Christelijke eisch
openlijk te erkennen, dat men in deze aangelegenheden
anders oordeelt dan de belijdenis der kerk.

„Hervormd" of „Gereformeerd" in niet-kerkelijke organisaties.

Naar aanleiding van de gróóte kwestie, of een
vereniging van christelijke hartmatigheid, die al-
letlei kringen vertegenwoordigt uit onderscheiden
kerkgroepen, een verlengstuk van de schotsche
kerk wordt, als zij toevallig meenen mocht, dat het

goed was, ik zeg niet, adhaesie te betuigen aan
een schotsche confessie, maar om des vredes wil
te verbieden, dat daartegen in haar kring ge-
opponereerd en reclame gemaakt wordt; — dan wel:
of zij Turksch wordt als zij in een periode van
Turkschen oorlog verbiedt, dat op haar gebied, ik
zeg niet, iemand Turksche zieleneigingen voedt,
doch voor de Turksche opvatting reclame maakt;
dan wel, of zij kerkelijk, en dan — hrr. — ker-
kelijk-gereformeerd wordt, als zij ik zeg
niet, zich achter elke kerkelijk-gereformeerde syno-
dale uitspraak plaatst, omdat dat synodale
lichaam kerkelijk gereformeerd is, — ik zeg óók
niet: toevallig een enkele bepaalde synodale uit-
spraak in positieven zin (wyl waarlijk gereformeerd
bevonden) helpt en oplegt aan elk harer leden,
maar: in een tijd van beroering verbiedt, dat men
haar prachtige, met veel moeite, door eenheids-
drang verkregen terreinen en gebouwen en goe-
deren misbruikt voor propaganda, die de eenheid
verbreken zou. — ik herhaal, naar aanleiding van
dit inderdaad zeer gewichtige vraagstuk, of een
vereniging, die alzoo toont den vrede te be-
waren, nu werkelijk zoo iets wordt, als daareven
gevraagd is, — schrijft Prof. Grosheide, maar dan
met name ten aanzien van de laatste mogelijkheid
in „N.-H. Kbl." het volgende:

En toch gaat men op allerlei andere dingen letten.
Is er een vereniging, die de uitspraak van
Assen aanvaardt, niet omdat de Synode van de Ge-
reformeerde Kerken die gaven, maar omdat men ze
naar den inhoud juist vindt, dan gaat men van Her-
vormde zijde overwegen, of het niet tijd wordt een
andere vereniging op te richten.

Is dat de goede manier?
Wat zegt op dit oogenblik Hervormd? Hervormd
zegt, dat men ingeschreven staat op de boeken van
een der Nederlandsche Hervormde Gemeenten in ons
vaderland. Verder zegt het niets. Hervormd zegt niets
omtrent iemands belijdenis, weinig omtrent zijn wandel.
Hervormd zegt ten slotte alleen, dat men de regle-
menten der Hervormde Kerk eerbiedigt. Is dat een
grondslag om een vereniging op te zetten? Kan men
daarnaar de richting, het karakter van eenigen arbeid
bepalen? Immers neen!

Dat men toch eens nadenke. Waar zit toch het
kerkisme?

Weer eens een dialoog tusschen Bart en Kees.

Dat „De Saambinder" — verleden week kwam
het blad ter sprake — nu niet bepaald een orgaan
is om te onderscheiden, wat te onderscheiden moet
worden, is al lang gebleken. Voor dit blad is de kerk-
geschiedenis tevergeefs geschreven, en om dat te
bedekken, wordt — het is heel zelfkundig begrijpe-
lijk — dan ook altijd de waan gevoed, dat men
het zoo erg met de geschiedenis houdt.

Wat dunkt u van dezen dialoog tusschen Bart en
Kees? Iedere week eruit citeren zou veel LIKEN
op het sarren van mede-christenen; maar af en
toe moet men toch eens zien, op welke manier
vlak naast onze deur nog altijd geschreven wordt
en gesproken en — gedaan, wat men elders pree-
ken noemt:

Kees. Dat laatste heb ik, als ik me niet bedrieg, al
meermalen gedaan. Meermalen heb ik, naar ik meen, in
oprechtheid mijns harten, mezelf den Heere overge-
geven. „Heere, hier hebt ge mij, ik geef me aan U
over met al mijn hebben en houden." En toch durf ik
nu nog niet met de bruid den Heere Jezus mijn Liefste
te noemen. Waar zou dat toch aan liggen? Zou ik hei
niet oprecht gemeend hebben? Ik weet, dat ik een arg-
listig hart heb, Bart.

Bart. Van dezulken zooals gij er een zijt zitten er
veel in Gods kerk. Menschen, die zich herhaaldelijk
aan den Heere overgaven, maar zichzelf niet kwijt-
raakten, omdat ze door den Heere niet overgenomen
werden. En dat laatste moet nu geschieden. Willen wij
er den troost van hebben, dat wij des Heeren zijn, en
Hij de onze is, dan moeten we onszelf aan Hem
kwijtraken. Hij moet ons overnemen met bewustheid
van ons eigen hart. Daar zit het nu bij jou vast, jongen.

Kees. Maar, Bart, waar zou het inzitten, dat mij
dat voorrecht niet te beurt is gevallen?

Bart. De Heere is een vrijwerkend Wezen. Hij doet
alles naar Zijn eigen welbehagen. Hij kiest het middel
waardoor, en den tijd wanneer, en de manier hoe
Maar ik wil je toch ook dit eens zeggen: Ik heb me-
zelf ook dikwijls den Heere overgegeven zonder over-
genomen te worden. Dat heeft mij wat in de engte ge-
bracht. Dan zeiden de binnenpraters: De Heere wil
van jou niets weten, en satan lachte en zei: Je hebt
geen heil bij God, je bent een verworpen. Je hebt te-
gen licht en beter weten in gezondigd, je deed de on-
vergeeflijke zonde, enz. enz.

Kees. Wat is dat benauid, hé Bart?
Bart. Dat is het juist. Maar, het bracht me op de
knieën voor God. Het werd een bidden en smeeken en
een zoeken naar de reden waarom de Heere wel ander-
en maar niet mij overnam.

Kees. En hebt ge de reden gevonden?
Bart. Ja zeker.

Kees. Toe, zeg het dan eens gauw.
Bart. Wel, jongen, ik gaf me wel aan den Heere
over, maar ik had er altijd een conditie — een voor-
waarde — bij.

Kees. Wat had je dan voor condities?
Bart. Ik gaf me over, opdat de Heere mij zou was-
schen, zou leeren, in één woord: opdat de Heere mij
zalig zou maken. Maar toen is het mij eens gebeurd,
dat ik mezelf onconditioneel kreeg over te geven.
Toen mocht Hij met me doen wat goed was in Zijn
oogen. Ik had den dood verdiend en genade verbeurd,
en toen was het goed, Kees! als Hij mij in het eeuwige
verdert stortte, dan zou ik in de heil Zijn gerechtigheid
nog prijzen.

Kees. En toen?

Bart. Toen nam die lieve Heere mij over, met
al me schuld en zouden en ellendigheden. En dat
zoo uit vrije ontfeming, om de gerechtigheid van
Christus, om dat dierbare bloed, Kees. Alleen dat
bloed kwam maar in aanmerking, Kees. En dat zalige
rusten in die armen. En dat eerbiedig bukken voor
Jezus. Heere, nu is u de Mijne en ik de Uwe!
En dat voor eeuwig! Voor eeuwig!!!

Voor deze twee goedbedoelende broeders is de
strijd tegen de Remonstranten vergeefs gestreden.
Ook die tegen Rome (wat trouwens bij de Remon-
stranten ook het geval was).

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Deift (vac. K. Schilder): C. W. Keur te Heinkenszand en
H. A. Munnik Jr te Zwolle.
Putten (G.): G. Staat te Culenburg en K. v. d. Veen te
Schildwolde.
Hoek van Holland: E. Douma te Oostkapelle en J. Schellhaas te
Nederhorst den Berg.

Beroepen te:

Ambt. Vollenhove (A.) en Krünningen: G. D. Kuiper, cand.
te Kampen.
Andel en Anna Jacoba Polder: B. Telder te Vianen.
Hasselt: D. Ringnald te Leimuiden.
Koog Zandijk: G. Staat te Culenburg.
Molenaarsgraaf-Brandwijk: M. Wielenmaker te Silvolde.
Oudewater: C. W. Keur te Heinkenszand.
Putten: K. v. d. Veen te Schildwolde.
Schoonoord: Th. Boersma, cand. te Huizum bij Leeuwarden.
Tynje (Fr.): H. Brinkman te Harreboer.
Wolvega: J. H. Kuiper te Drachten.

Aangenomen naar:

Heerenveen (2e beroep): A. J. Bouma te Wanswerd.
Zuilen: C. L. A. M. v. Puijvelde te Amsterdam.

Bedankt voor:

Booldorp: J. W. Esselink te Eindhoven.
Hoonsterwaag-Henrik en de Evang. in den Z.O. hoek
v. Friesland: Herm. Knoop te Gouda.
Ottoland: C. L. A. M. v. Puijvelde te Amsterdam.
Surhuisterveen: J. Hettlinga te Wijk en Balk.
Warffum: P. Bos te Stadskanaal.

Intrede te:

Bergum: W. H. v. d. Vegt. Tekst Openb. 19:10b.

Jubilea:

20 November: J. Spoelstra te Sappeneer, 40 jaar.
23 November: P. Wiersma te Oosterheram, 25 jaar.
23 November: M. Elzinga te Grootegast, 25 jaar.

Beroepingswerk. Te Scheveningen zal door de Geref.
Kerk weldra tot het beroepen van een vierden predikant
worden overgegaan.

Hulpredikerschap. De Kerkeraad der Geref. Kerk
van Watergraafsmeer wenscht, met het oog op de nithreiding
der Gemeente, een hulprediker aan te stellen. De instructie
voor den te benoemen hulprediker is door den Kerkeraad reeds
vastgesteld. Een candidaat met wien besprekingen te dezer
zake zijn gevoerd, hoopt Zondag 4 December a.s. voor de
Gemeente optreden.

Candidaten tot den H. Dienst. Door de Classis
Zaandam is toegelaten tot den dienst des Woords en der
Sacramenten, de heer E. Smilde, Theol. doct., te Heerenveen,
beroepen predikant der Geref. Kerk van Edam.

Cand. P. de Vries, Rogentesselaan 61, Oegstgeest, wil van nu
af gaarne een ev. beroep in overweging nemen.

Kerk en Olympische spelen. De Kerkeraad der
Geref. Kerk van Amsterdam heeft De B. A. Knoppers in
verband met de door de Geref. Kerken van Groot-Amsterdam
te ontwikkelen Evangelisatie-actie gedurende de Olympiade,
van 1 Febr. tot 31 Augustus 1928 vrij gemaakt van ambtelijken
arbeid terwijl de vacantieregeling der predikanten zal worden
getroffen in opzettelijk verband met deze plannen.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Dordrecht: H. Biesma te Groningen.
Werkendam: W. Hendriksen te Ede.

Bedankt voor:

Broek onder Akkerwoade: J. D. Barth te Alphen a.d. Rijn.

Intrede te:

Gouda: J. B. G. Croes. Tekst Rom. 1:16.

Afscheid van:

Nieuwe-Pekela: J. Hovius. Tekst Hebr. 13:8.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Leiden: M. Hofman te Krahendijke en J. Overduin te Wer-
kendam.

Beroepen te:

Aagtekerke: H. A. Minderman te Lisse.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Hooge Zwaluwe: J. W. v. d. Does te Brielle.
Elkerze: M. J. C. Visser, hulppr. te Weereldinge.
Gemeren: Mr E. D. G. v. d. Horst te Hoek v. Holland.
Ooster-Nijkerk en Munslen: P. A. Binsbergen te Mastenbroek.
Purmerend: E. D. Spelberg te Egmond Binnen.
Schiedam: J. H. Grolin te Hillegom.
Sommeledijk: P. de Looze te Renkum.
Willige-Langerak en Reeuwijk: W. Rijnburger, cand. te
Utrecht.
Wouterswoude (toez.): J. Ketter te IJsselmuiden.

Aangenomen naar:

Veenendaal (3e pred. pl.): N. v. d. Spaak te Kratingen.
Voorburg: Mr N. G. Veldhoen te Alphen a.d. Rijn.

Bedankt voor:

Maasland: J. C. H. Romijn te Workum.
Putten (G., 2e pred. pl.): W. J. v. Lokhorst te Delfshaven.
St. Annaland: J. H. Koster te Montfoort.
Wijkum: C. Vlasblom te Driessum.

Intrede te:

Cadland: P. A. Visscher. Tekst Matth. 13:13a.
Engelen (N.-Br.): H. Limpers. Tekst 2 Cor. 5:20.
Geertrijt: J. H. Warners, cand. Tekst 2 Cor. 5:19a. en 21.
Tul: J. B. Feijkes. Tekst Lukas 19:10.
Vielvliet (Gr.): H. G. Th. Ravesteijn. Tekst Lukas 18:42a.
Wassinge: Job. Kijne. Tekst 1 Cor. 1:23 en 24.